

Egy különleges ember emlékére...

Előszó

Voltak olyan percek az elmúlt időszakban, amikor vívódtam magammal, biztosan jó ötlet-e megírni ezt a könyvet. Ina sosem volt az a fajta ember, aki széles körben tette volna közé gondolatait, tudását vagy élményeit. Azok túlságosan idegenek lettek volna az őt körülvevő környezet számára. Volt, hogy nem is értettem igazán, hogyan történhetett meg vele mindaz, amit így visszatekintve az életeként mutatott be, és amelyben – szerencsés esetben – bennünket is részesített, ha elég nyitottnak talált hozzá. Igen kevesen voltunk, akik valójában ismertük, vagyis akiknek valóban bepillantást engedett a világába.

Sokak keresztény neveltetése, és az abba való bezártsága lehetetlenné tette, hogy megismerhessék a valódi arcát, és mindazt, ami őt elvezette oda, hogy megvolt a saját hitrendszere, elvei. Ha az ember beszélgetett vele, számos alkalommal adott okot rá, hogy szemöldök ráncolva hallgassuk némely gondolatsorát, de ellent mondani érdekes módon nem tudtunk neki. Sőt, többnyire döbbsen zavarral jöttünk rá, hogy voltaképpen igaza van. Ő ezt teljes természetességgel vette tudomásul, olyan mosoly terült szét ráncok szabdalta arcán, mintha az mondta volna szavak nélkül:

„Látod, látod... így van ez, és a világ, a láthatatlan világ ennél még sokkal több. Csak haladjunk lassanként, nem kell mindent egyszerre felfedezni, mert sok lesz az neked! Majd legközelebb mesélek tovább...”

Csupa ellentmondás volt ő, és mégis egyetlen nagy egységes egész, akinek a társaságában az ember szeretett volna minél több időt eltölteni. Észre sem vettem általában, milyen gyorsan szaladtak a percek mellette, mindig úgy mentem hozzá, hogy beszélgetek vele másfél órát, s közben úgy belemerültünk, hogy két óránál hamarabb nem néztem az órámrá. Ő volt az, aki megnyitott engem spirituális irányban, jobban mondva az innen-onnan megsejtett, olvasott dolgoknak szélesre tárta az ajtót.

A jelenlétében nem szégyelltem hangot adni a feltételezéseknek, melyek felébredtek bennem az évek során a saját életemmel és a világ dolgaival kapcsolatban, és nála sosem kellett pironkodnom, ha filozofálgatásaim messzi utakra vittek. Bólogatott és megerősített. Sokszor azt éreztem, hazaérkeztem.

Most, hogy elment, újra és újra felmerül bennem a gondolat, hogy olyan ember volt, aki nem tűnhet el a világból nyomtalanul. Annyi sok értéket gyűjtött össze, oly temérdek szellemi tapasztalást, élményt, tudást és bölcsességet, hogy azt itt kell tartani valahogyan, hogy másoknak is erőt

adjon, és merjenek hinni másban is, mint amit a hétköznapiak vagy a hagyományos neveltetés nyújtotta lehetőségek kínálnak. Mert meg kell vallani, azoknak eléggé szűkös a tárháza.

Ezen az alapon fogok hát neki, hogy az én szememen és füleimen keresztül láttassam őt, aki valami olyasmit próbált elhinteni a környezetében majd' 25 évvel ezelőtt, amelyre csak ma kezd kinyílni néhányak szeme. Sok időt ölelek majd fel, amelynek összes pillanatára gyarló emlékezetem nem lesz mindig képes pontosan visszatekinteni, ezért bocsáttassék meg nekem, ha néhol fantáziám is színez majd helyeket és mellékszereplőket. Teszem mindezt azért, hogy őt magát híven visszaidézhessem közénk, és aki fellapozza ezeket az oldalakat, ráismerjen, vagy épp rácsodálkozzon közös barátnőnkre, akinek személyisége sokak arcára csalt mosolyt, kedvességet. Lesz olyan, ahol hellyel-közzel németül is megkísérlem megidézni egy-egy rövidebb vagy valósebb megszólalását, hosszabb véleményét, világlátását azonban magyarul mutatom meg, mert így valamivel egyszerűbbnek tűnhet az amúgy messze nem csupán fehér vagy fekete világ, amelyben élt.

Elkezddek hát emlékezni... mindenre. Előhívom a hangját, a szemeit, a látásmódját, az őt körülvevő illatokat, és mindazt, ami bennem megmaradt róla. Negyed évszázados barátság elevenedik majd meg a lapokon, amely során volt

bőven fent és lent, érzések és gondolatok egész tengere, de ezek együttesen hagyták hátra nyomukat az idő vonalán, és jött létre belőlük egy csepp sem jelentéktelen élet, amelynek fókuszában egész végig egy szabad és független lélek állt.

Ez az ő üzenete: legyenek álmaid, terveid és céljaid, higgy bennük, sose állj meg, és mindahány megvalósul a maga idejében.

Karma

Szinte a kezdetektől sorsszerűnek tűnt a találkozásunk. Szeptember volt és a millennium éve. Több szempontból is mérföldkőhöz érkeztem az életemben. Azon a tavaszon fejeztem be a főiskolát, és éltem át először hangsúlyosabban, hogy a tanulmányaim befejezése utáni és a leendő munkahelyem megtalálása közötti légüres tér mennyire ijesztő. Hiába éltem a szüleimmel, s volt így megfelelő háttértámogatás mögöttem minden eshetőségre gondolva, mégis a senki földjén töltöttem azt a nyarat, és egyre inkább úgy tűnt, hogy a saját városomban nem fogok tudni gyökereket eresztetni, ami a munkát illeti. Édesapám volt az, aki kezébe vette a dolgot, és elkezdett körbe telefonálni a környező települések iskoláiba. Én azt hiszem, már akkor is az volt a vágya, vagy inkább nagy reménysége, hogy ha már nem a mi városunk, akkor egy olyan hely legyen, ahová bizalommal adhatja egy szem lányát.

Azt kell mondanom, szerencsénk volt. Behívtak egy elbeszélgetésre a hét kilométerre fekvő sváb falucska iskolájába, és akkor már igen jól működő kabalaként hívtam aput is magammal, hogy kísérjen el. Ez a későbbiekben is bevált,

minden nyelvvizsgámon ő volt a hűséges sofőröm, hatalmas erőt adott nekem a jelenléte. A barátságos légkörben folytatott állásinterjú után megállapodtunk az igazgatónővel, és így szeptemberre, a nagy szabadság után már ismét szilárd talajt éreztem a lábam alatt. Izgatottan vártam az ősz tudva, hogy most már hivatalosan is tanító néni leszek, nem csak a főiskolai oklevél bizonyítja majd ezt. Lezajlottak az előkészületek, elmentem az alakuló értekezletre, ahol még nagyon érezni lehetett a nyarat. Mindenki úgy szedte össze magát a kánikulák utáni tikkadtságból, félig még magunkkal hoztuk a strandszagot, de a tanárba lépve már határozottan megcsapott az új iskolaszerek illata is. Az évnnyitó értekezleten az új osztálynaplók, iskolaszerek, tollak, még érintetlen ellenőrzők halmái közül néztem a többieket, akik mind nagyon gyakorlottnak tündek az én megilletődöttségemhez képest.

Ami markánsan megmaradt bennem, hogy mennyire befogadóak voltak. Barátságos, kedves légkör fogadott annak ellenére, hogy máris belecsöppentünk a küszöbön álló tanév előszelébe, amely, mint egy hurrikán karja, úgy kapott fel engem is. Közben persze egy-egy félmondattal hallottam hírért annak a német anyanyelvű tanárnőnek, aki majd a felsőbb osztályokban visz sok-sok órát, hogy a diákok minél inkább rá legyenek fogva az idegen nyelven való megnyilvánulásra.

Nem, az első pár hétben még nem találkoztam vele. Kialakított egy életritmust, ha nevezhetjük annak, amelyet minden évben követett. Amikor eljött a tavasz, készülődni kezdett a hazatérésre. A tanév lezárásával aztán csomagolt, és autóba ült, hogy visszatérjen némethonba. Tette ezt azért, mert intéznie kellett az esedékes ügyeit, mert látni akarta a barátait, és – talán ezzel kellett volna kezdenem – élt még néhány évig az édesanyja, akit ilyenkor meglátogatott.

Az őszi beköszöntével aztán ismét csomagolt, és irány vissza, Magyarországra. Az első egy-két hét még nem követelt szigorú tanulást, így volt némi ideje visszarázódni az iskolai életbe. Nem tudom, mennyire viselte meg ez az életmód, akkor már hatvanéves volt. Mindez azért ötlük most fel bennem, mert az évek múlásával én magam is egyre nehezebben viseltem mind mentálisan, mind fizikailag a hatalmas szakadékot a tanév és a nyári vakáció ritmusa között, bár hozzá kell tennem, annak biztosan másabb volt ez az átállás, aki közben gyermeket nevelt vagy nyáron is nagyon tevékeny volt. Ebben az esetben valószínűleg nem volt olyan éles a határvonal.

A szeptember eleji hétfő reggel még nagy izgalmakat tartogatott, ha arra gondolok, hogy bele kellett rázódni például egy első osztály inkább még óvodás szokásoktól csak nehezen megszabadulni akaró lurkóinak napi ritmusába. Én is

elfáradtam a nap végére, nemhogy az őket frissen megkapó osztályfőnökük. Az én szerencsém az volt, hogy mellettük más, magasabb évfolyamon is tanítottam, ahol már nem kellett egy oktávval feljebb lépnem a hangszínnemmel, és ahol már nem voltak ismeretlenek a német utasítások sem.

Emlékszem, milyen kimerülten ültem a folyosó gyerekzsi-vajtól hangos zsibongása után a valamivel csendesebb tanárban. Éreztem, hogy kicsit le is izzadtam, az elsők között voltak azok az órák, amelyeket frissen végzett tanerőként tartottam. Olyan izgatott, sőt feszült voltam, hogy bár nem is reggeliztem, mégsem voltam éhes. Jól tudtam én, hogy ha nem használom ki az óra közti szünetek közül azokat, amikor átmenetileg le lehet ülni, akkor előfordulhat, hogy már nem is lesz esélyem a szendvicsemmel való közelebbi találkozóra. Amikor azonban mégis elővettem, olyan volt, mintha fűrészport rágcsáltam volna. Izgalomtól kiszáradt számnak csak kényszer volt az a néhány falat, így kénytelen-kelletlen mégis elraktam egy későbbi pihenőre.

Ekkor nyílt a tanári ajtaja, és belépett rajta egy nő. Még nem találkoztam vele. Azt hiszem, ha az utcán mentünk volna el egymás mellett, akkor is megbámulom, de legalábbis lopva néhányszor szemügyre veszem.

Annyira németes volt. Az ugyan igaz, hogy akkoriban pontosan nem tudtam volna megmondani, milyen is az, hogy-

ha valakiről lerí, hogy onnan jött, de már a huzat is más volt, amit maga után húzott, ahogy fürgén lépkedve elhaladt a faliújság mellett. Éppen csak aznap került ki a puha lécekre pár friss, fehér lap tele információval, ám azok most mind ez után az őszülő hölgy után szerettek volna iramodni, hogy aztán a nagy lendület visszafelé is elindítsa őket. Táncoltak a reggeli szellőben, mígnem az egyik végül el is szabadult, amit az újonnan belépő hangos nevetéssel vett tudomásul:

– Ho, ho! Oj, oj! Naa-naa... – hallottam első német megnyilvánulását. Felkapta a lapot, és visszalépett vele a faliújság előtti padhoz. Mivel tudta, hogy a következő huzat úgyis újra le fogja sodorni, keresett valamit, amivel lesúlyozhatja.

Az ember azt várta volna, hogy felkap egy tankönyvet, és ráteszi, de ő addig keresett, amíg a szeme megakadt egy kis játékon, amelyet az egyik kolléga kobzott el egy kisdiáktól. A legelső asztalka volt erre a célra kinevezve a tanári asztalok sorát megelőzve, melyen ezen kívül poharak, innivaló, és általában az ilyen-olyan rendezvényekről megmaradt ásványvíz sorakoztak. Azt hiszem, egy, az egyik kerekét vesztett, fémből készült, kopottas, világoskék kisautót emelt föl, és azt tette a fel-felhajló papír tetejére. Aztán ment tovább a saját asztalához. Amikor az igazgatóhelyettes később észrevette a kósza papírt, nem csak hogy elmosolyodott a papírnehezéken, hanem rögtön ki is találta, ki

volt ilyen kreatív, mert felnevetett. De ezt már csak én észleltem...

Pár perccel később az igazgatónő lépett a tanáriba. Akkor még nem voltunk bent sokan. Mindenki sietett a dolga után, és nem volt idő már akkoriban sem bájcsevegésre. Arra azonban mindenképpen, hogy minket összeismertessen. Folyékony németiséggel folyt le a bemutatás, ahol végre megtudtam a leendő kolléganőm nevét is:

- Guten Tag, mein Name ist Ina Lang. Es freut mich! (Jó napot, Ina Lang vagyok. Örvendek!) - nyújtott kezet, miközben barátságosan rám mosolygott, ugyanakkor az első perctől kezdve jellemző volt rá az a kutató, szinte vizslató pillantás, amelyben a vele találkozót részeltette. Talán már az első pillanatban is szeretett volna egy benyomást, egy első blikket, bizonyára már ebből is érzékelt valamit a másik aurájából arra vonatkozóan, mit várhat az ismeretségtől. Azt hiszem, rögtön utána mindkettőnknek más vonta el a figyelmét, nekem épp tankönyvet akart adni az egyik osztályfőnök, őt pedig az igazgatónő hívta magával egy kis megbeszélésre.

Ettől fogva időről-időre odanéztünk a másik felé, érdeklődve figyeltük a másiktól áradó rezgéshullámokat. Amit pedig ezekből felfogtunk, az nagyon is pozitív volt. Számára még nagyon idegennek tűnt a magyar nyelv, figyelt és

megfigyelt. Afféle külső szemlélőként vett részt azokon a találkozókon, amiken feltétlenül fontos volt jelen lennie, de többnyire engedélyt adott neki az igazgatónő, hogy ne kelljen végig hallgatnia minden dögunalmas értekezletet. Éppen ezért, ahol ott volt, és utalás történt a személyére valamiért, ott mindig próbált szóba elegyedni valamelyikünkkel, rendszerint németül tudó kollégáival.

Ebben a dologban történelem-német szakos kollégám volt a segítségére, aki olykor még fordította is neki az elhangzó dolgokat. Jellemző volt Inára, hogy időnként megjegyzést vagy véleményt fűzött az elhangzottakhoz, amelynek nagy része végül vicces befejezéssel zárult, és vagy tanár bácsi rövidebb, diszkrétebb nevetése hangzott fel, vagy Ina erős orgánuma harsant nagyot a tanári viszonylagos csendjében. Ilyenkor felemelte a fejét a hirtelen beálló csendre, és száját a keze elé kapva, ravaszkan huncutul összehúzott szemekkel csak annyit mondott:

– Upsss, oj, oj...! – aztán tanár úr kénytelen-kelletlen lefordította a poént, hogy a többiek is értsék, és akkor már az igazgatóasszony is jót nevetett jól ismert, harsány vidámságával az egész tanári karral egyetemben.

Inát mindig valami kiegyensúlyozott játékosság vette körül, de ott volt a szemében a világra való nyitottság, és az

élettapasztalat is. Mintha mindig tudta volna, hogyan lépjen a másik felé.

Sokszor tudni szeretnék volna a többiek, mit is mondott, vagy mi a vidámság oka. Ilyenkor megesett, hogy annyira nehezemre esett úgy elmondani a tőle a hallottakat, hogy az magyarul is vicces legyen, hogy inkább meg sem próbálkoztam vele. Ő azonban nem hagyta annyiban. Ha én nem álltam neki, hát ő tett rá kísérletet. Magyarul. Igen nagy igyekezettel. Támogatást és segítséget várva nézett felém, ha elakadt, de próbált úgy fogalmazni, hogy meglevő szókincséből és nyelvtani ismereteivel végül mégiscsak összeálljon az a suta történet, amelyre olyan kíváncsiak voltak a kollégák. Hozzá kell tennem, már mesélés közben is olyan egyszerű, de aranyos kifejezéseket használt, hogy nem is volt szükség a végső poénra a nevetéshez.

Akkor azért megfogalmazódott bennem, egy sztori jó előadásához nem is feltétlenül kitűnő nyelvismeret kell, elég csupán egy színes, kedves egyéniség. A többi magától összeáll.

Ragyogás az árnyékban

Az első találkozástól kezdve relatíve sok időt töltöttünk egymás társaságában. Ennek egyik legfőbb oka az volt, hogy a tizenegynéhány fős tanáriban mi voltunk azok, akik nem kaptunk osztályt, mert az iskola vezetésének kifejezetten a német tudásunkra volt szüksége. Inára a nagyoknál, rám a kicsiknél. Így hát tettük a dolgunkat. Nem nagyon emlékszem arra, hogy sok előkészülést láttam volna nála az órák előtt. Azokat vagy a teremben tette meg, vagy még otthon, a nappalija tágasságában.

Amikor a délelőtti megérkezésekor belépett a tanáriba, mindig olyan benyomást keltett elsőre, akár egy kis hippy asszony. Nem tudnám megmondani, honnan vásárolta a ruháit, de azok egyszerű, visszafogott stílusról árulkodtak. A földszíneket szerette, a kék szinte valamennyi árnyalatát, és a türkizt mindenekelőtt. Rossz véleménnyel volt a mindenüket közszemlére tevő fiatal lányokról, a látványra is fájdalmas magasságokba emelő topánkákról, és a túl sok sminkről. Ennek sokszor hangot is adott, amit persze csak a németesek értettek, nem is akarta volna az érintettek szá-

mára is érthető nyelven elmondani. Azt viszont elérte, hogy minimum mosolyogtunk a szavain.

- Na sieh mal die kleine hübsche Dame! Will sie doch vielleicht nicht SO einen netten, höflichen Jungen kriegen? Es wundert mich, welcher aus der achten Klasse ihr Gesicht erreichen wird, wenn er sie küssen möchte. Nicht dass er seinen Nacken bricht in solcher Höhe... (Na, nézd csak a kis csinoskát! Csak nem így akar magának egy kedves, udvarias fiút fogni? Kíváncsi leszek, hogy melyik nyolcadikos ér majd fel az arcáig, ha adni akar neki egy puszit... csak nehogy kitörjön a nyaka abban a magasságban...) - közölte mindezt félhangos németiséggel, miközben a kezét is szájához emelte, hogy tompítson a hangerején, de azért mi még halljuk.

Ha a hangsúlyja kellőképpen ironikus, a szavai pedig talá-lóan képiesen voltak megfogalmazva, akkor az évek során bővülő németes munkaközösség egy idő után pukkadozni kezdett a nevetéstől. Ez egészen addig fajult, hogy végül már ő maga is el-elnevette magát a saját poénján, de még azt is olyan lassan, kedélyesen, mély hangon kezdte, hogy az csak olaj lett a tűzre. Igazi mókamester volt, és igyekezett mindenki arcára mosolyt csalni.

Nemrégiben kaptam rólunk egy képet egy felvonulásból. Megvallom, én már nem is emlékeztem ennyi év távlatából,